

نگاه جامعه به موسسات یکسان باشد

گفت‌وگو با حسن اسمائی

گزارش مالیاتی وظیفه‌ی حسابداران رسمی در این زمینه خاتمه می‌یافت در صورتی که تازه مشکل اساسی از زمانی آغاز می‌شود که مکاتبات متعددی در خصوص گزارش‌های صادره‌ی حسابداران رسمی از طرف ادارات مالیاتی صورت می‌گیرد و پاسخ‌های ارائه شده از طرف حسابداران رسمی از طرف ماموران مالیاتی کافی به مقصود تشخیص داده نشده و موضوع به هیات هماهنگی احاله می‌شود. شاید در زمان تصویب قانون پیش‌بینی نمی‌شد که در آینده چنین چالش‌هایی در هنگام تشخیص مالیات به وجود خواهد آمد. از یک سو، مسئولیت وصول مالیات طبق قانون به عهده‌ی وزارت امور اقتصادی و دارایی است و از سوی دیگر طبق ماده‌ی ۲۷۲ همان قانون مسئولیت رسیدگی و تشخیص درآمد مشمول مالیات به یک جامعه‌ی حرفه‌ای واگذار شده است. بدیهی است با چنین رویکردی بروز چنین چالش‌هایی دور از ذهن نخواهد بود به نظر من همین مسئله باعث می‌شود که ما روزی زبرسوال برویم. در همین مدت کمی که از عمر تشکیل جامعه می‌گذرد چند بار است که دستگاه‌های نظارتی مثل وزارت اطلاعات و دیوان محاسبات و مانند آن، گزارش‌های ضدونقیضی را وصول کرده‌اند که در جهت اثبات نادرست بودن آن‌ها انرژی بسیار زیادی از طرف مسئولین وقت جامعه مصرف شده است. گزارش‌های مذکور تماماً پیرامون میزان درآمد مالیاتی تعیین شده توسط حسابداران رسمی با درآمدی است که ادارات مالیاتی خودشان راساً بدون توجه به اصول و ضوابط و استانداردهای حسابداری و عدالت مالیاتی

تحقق یابد و یا ترتیبی داده شود که از طریق اصلاح قانون مسئولیت رسیدگی مالیاتی کماکان به وزارت امور اقتصادی و دارایی که قانوناً متولی وصول مالیات است محول گردد. در آن زمان مسئولان جامعه اعتقاد داشتند که چون قانون نوباست بایستی با تحمل و تعامل با یکدیگر اختلاف‌نظرها پی‌گیری و حل شود.

وی با تأکید بر این که بحث تعامل داشتن اعضای جامعه با ادارات امور مالیاتی به قدری مشکل است که می‌توان گفت عملاً امکان پذیر نیست و چنین عنوان کرد که بحث اصلی آن‌ها صرفاً وصول مالیات است در صورتی که حسابداران رسمی معتقد به وصول مالیات قانونی براساس صورت‌های مالی شفاف و رعایت عدالت مالیاتی هستند. حسابداران رسمی علاوه بر زمانی که برای رسیدگی به صورت‌های مالی صرف می‌کنند زمان زیادی را نیز صرف رسیدگی مالیاتی می‌نمایند. در صورتی که ادارات مالیاتی به لحاظ تراکم کار قادر نیستند چنین زمان یا نیرویی را صرف رسیدگی به حساب‌های هر کدام از مودیان بنمایند.

وی افزود سازمان امور مالیاتی در راستای دیدگاه خود و ظاهراً با استناد به مفاد ماده‌ی ۲۷۲ قانون مالیات‌های مستقیم با تدوین دستورالعمل حسابرسی مالیاتی درخواست ارائه‌ی اطلاعاتی را دارد که اصولاً از حیثه‌ی وظایف حسابداران رسمی خارج است. به طوری که حسابداران رسمی در حد دستیاران ممیزین مالیاتی تنزل یافته‌اند.

اسمائی اضافه کرد ای کاش با تکمیل اطلاعات مورد نظر در دستورالعمل و ارائه‌ی

اگر هریک از اعضای جامعه از سیاه و سپید حرفه سخن می‌گوید برای آن است که همه‌ی ما علاقه‌مند به عزت و حفظ جایگاه حرفه هستیم. بپذیریم که مصاحبه‌شوندگانی که اغلب اعضای شورا نیستند نیز سخنان و دیدگاه‌های حرفه‌ای و حق به جانب خود را دارند. ما نیز بر این باور هستیم که اگر همه به اعتلای حرفه می‌اندیشیم، پس باید صادقانه سخن بگوییم و در نخستین فرصت پیش رو، راهکارها را تدوین کرده به اجرا گذاریم.

این جملات تأکیدی، سخنان حسابرسی از اعضای جامعه‌ی حسابداران رسمی است. عضوی با بیش از ۳۵ سال سابقه‌ی حسابرسی و فعالیت‌های اجرایی، مدیری که حسابرسی مالیاتی را از اساسی‌ترین چالش‌های حرفه می‌خواند.

حسن اسمائی، مدیر عامل مؤسسه‌ی حسابرسی حسابرسین می‌گوید: از اوایل شکل‌گیری و ایجاد جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران و با توجه به اطلاعات و گزارش‌های نادرستی که در مورد حسابرسی مالیاتی به مقامات کشور ارائه می‌شد خطاب به دبیرکل محترم اسبق و پیشین و بعضی از اعضای محترم شورای عالی جامعه این مسئله را مطرح کردم که اگر می‌خواهیم جامعه‌ی حسابداران رسمی به شکل اصولی و بنیادی شکل بگیرد و حیثیت حرفه‌ای اعضای جامعه حفظ شود، بایستی مسئله‌ی رسیدگی مالیاتی یا براساس نص صریح تبصره‌ی ۱ ماده ۲۷۲ قانون مالیات‌های مستقیم دال بر لزوم قبول گزارش حسابرسی مالیاتی بدون رسیدگی توسط ادارات مالیاتی

تعیین کرده‌اند.

وی اضافه کرد خوشبختانه با تصویب آیین‌نامه‌ی راهکارهای افزایش ضمانت اجرایی و تقویت حسابرسی توسط هیات وزیران که می‌توان از آن به‌عنوان مهم‌ترین مصوبه‌ای یاد کرد که می‌تواند جایگاه حسابداران رسمی را در جامعه ارتقا بخشد، به‌نظر می‌رسد در صورت اجباری شدن حسابرسی صورت‌های مالی فعالان اقتصادی و مبنا قراردادن صورت‌های مالی حسابرسی‌شده جهت تشخیص مالیات توسط سازمان امورمالیاتی جامعه‌ی حسابداران رسمی و اعضای آن می‌توانند در این زمینه یاری‌رسان سازمان امورمالیاتی باشند.

اسمائی بر این باور است که مسئولیت شورای عالی جامعه با مصوبه‌ی اخیر در جهت شناساندن جامعه به فعالان اقتصادی و تکالیف آن‌ها در این زمینه دوچندان شده است. به نظر وی، شورای عالی جامعه‌ی حسابداران رسمی می‌باید دو موضوع مهم را در اولین فرصت در دستورکار خود قرار دهد. اول این که موضوع اجرای آیین‌نامه‌ی راهکارهای افزایش ضمانت اجرایی و تقویت حسابرسی به‌جد از طریق مذاکره با دستگاه‌هایی که به‌نحوی درآیین‌نامه‌ی مذکور دارای تکالیف می‌باشند مورد بررسی قرار گیرد و روش‌های عملیاتی کردن آن مشخص شود. دوم این که باید ترتیبی داده شود که بحث چالش‌های بین جامعه‌ی حسابداران رسمی با سازمان امورمالیاتی از طرق قانونی حل و فصل شود.

وی در خصوص مشکلات موسسات حسابرسی چنین عنوان کرد که با تصویب اساسنامه‌ی جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران و پیش‌بینی چگونگی تاسیس موسسات حسابرسی عضو جامعه حدود ۱۵۰ موسسه‌ی حسابرسی تشکیل و به ثبت رسیده است. تعداد قلیلی از این موسسات از قبل از تصویب قانون تشکیل جامعه فعال بودند و تعداد کثیری نیز بعد از شکل‌گیری جامعه تاسیس شده‌اند. این موسسات را می‌توان به سه گروه موسسات بزرگ و موسسات متوسط و موسسات کوچک

طبقه‌بندی کرد. البته اینجانب آمار دقیقی از میزان درآمد هریک از گروه‌های مورد اشاره ندارم ولی تآن‌جا که در برخورد با سایر همکاران اطلاعات به‌دست آورده‌ام تعداد موسسات بزرگ حتی به تعداد انگلستان دست هم نمی‌رسد و بنابراین بخش عمده‌ی این موسسات را موسسات کوچک و متوسط تشکیل می‌دهند. در سال‌های گذشته بحث این که موسسات کوچک و متوسط باید از طریق ادغام در سایر موسسات به‌سمت بزرگ شدن حرکت کنند خیلی مطرح بوده است، اما با توجه به خصوصیات ما ایرانی‌ها که کم‌تر به کار گروهی اعتقاد داریم و همچنین تفاوت‌های موجود در دیدگاه‌ها نه‌تنها موسسات کوچک و متوسط نتوانسته‌اند از طریق ادغام با سایر موسسات رشد کنند بلکه با بررسی بروی شرکای موسسات متوجه می‌شویم که چه‌تعداد از شرکای موسسات جابه‌جا شده و در موارد متعدد حتی تعداد شرکا از حد نصاب مقرر نیز کم‌تر شده است. ضمن این که به نظر من رشد موسسات یک امر مکانیکی نیست که بتوان آن را از بیرون به اجرا درآورد، بلکه لزوم بزرگ شدن موسسه مستلزم ضرورتی در درون موسسه است که این ضرورت نیز چیزی جز رشد خدمات مورد درخواست از طرف مشتریان نیست. یعنی زمانی موسسه‌ی حسابرسی می‌تواند به‌سمت بزرگ‌تر شدن حرکت کند که مشتریان بیش‌تری داشته باشد پس بنابراین مادام که زمینه‌ی ارائه‌ی خدمات مختلف از طرف موسسات حسابرسی به بنگاه‌های اقتصادی فراهم نباشد نباید انتظار داشت که موسسات حسابرسی قوی هم داشته باشیم. وی اضافه می‌کند از یک طرف موسسات حسابرسی مجاز به شرکت در مناقصه‌ها برای انجام حسابرسی هستند و از طرف دیگر متهم به نرخ‌شکنی می‌شوند. این موضوع نیز خود تناقضی است که بالاخره باید روزی حل شود. متأسفانه، برخی از موسسات به‌دلیل بقای خود ناچارند که با قیمت‌های پایین کار کنند و این موضوع لطمه‌ی بزرگی به حرفه می‌زند. به‌هرحال مادام که حجم فعالیت حسابرسی گسترش نیابد باید

انتظار چنین مشکلاتی را هم داشته باشیم. اسمائی گفت: مسئله‌ی دیگری که می‌توان به آن اشاره کرد نگاه جامعه‌ی حسابداران رسمی به همه‌ی موسسات به‌طور یکسان است. به این معنی که ظاهراً جامعه‌ی حسابداران رسمی هیچ تفاوتی در ارزیابی‌های خود بین موسسات کوچک و بزرگ قائل نشده است. به‌طورمثال همان ارزیابی که درخصوص کنترل وضعیت موسسات بزرگ صورت می‌گیرد عیناً به‌همان شکل در موسسات کوچک نیز به‌کار گرفته می‌شود بدون توجه به این امر که اغلب آیت‌های اشاره شده در چک‌لیست کنترل وضعیت کاربرد عملی در موسسات کوچک ندارد. مثلاً از موسسه‌ای که در پرداخت هزینه‌های جاری خود دچار مشکل است چه‌گونه می‌توان انتظار داشت که در بخش آموزش هزینه کند و کارکنان خود را برای گذراندن دوره‌های مختلف اعزام نماید. ضمن این که شاید بحث آموزش‌های عملی در موسسات کوچک و متوسط به‌دلیل درگیربودن مستقیم شرکا و مدیران موسسه در اجرای کار خیلی بهتر از موسسات بزرگ صورت پذیرد.

به باور وی، تکیه بر اعضای جوان حرفه از ضرورت‌های آینده‌ی جامعه است. در این زمینه، باید تمهیداتی به‌کار گرفته شود که اولاً ارتباط و پشتیبانی اعضا از یکدیگر تقویت شود و ثانیاً با شناساندن هریک از اعضا به دیگران شرایطی فراهم گردد که گردش پذیرش مسئولیت در ارکان مختلف جامعه در بین اعضا علاقه‌مند میسر گردد. البته مطالبی که عنوان شد دربرگیرنده‌ی تمامی مشکلات موسسات حسابرسی نیست، لیکن به دلیل محدودیت‌های موجود نیز طرح تمامی آن‌ها از حوصله‌ی یک جلسه خارج است.

به نظر می‌رسد در صورت تشکیل جلساتی منظم با حضور نمایندگان شورای عالی جامعه و تعداد معدودی از شرکای موسسات بتوان در جهت اعتلای حرفه و رفع مشکلات حسابداران رسمی راه کارهای پیشنهادی را به بحث و بررسی گذاشت.